

Յարկան դինն 130 դոլ
Վեցամսեայ 70
Եռամսեայ 40
Մէկ ամսեայ 20
Ստորագրութիւնները կանխիկ են
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 քն
եւ 16 քն կը սկսին :

Դուրս երթալէր լրացիրնուն ճամբուն
ճախը ամեն մէկ թիւին համար 20
փարս է :
Լրացրիս վերադարձալ քանակ կամ որ
եւ եթէ որեւէ թիւի խնայողիս անտե
նդրութիւնն անտեղծութեամբ ճախ
քը իրկողին վայ է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 25 ԱՊՐԻԼ

Եւրոպայէն եկած լուրերը մինչեւ
ապրիլ 11/23 կը հասնին :
Եւրոպայի խորհրդարանին անդամաց
ընտրութիւնները բոլորովին լմնացան : Սթը-
ւեն-Սթըն լրացրին տուած հաշուովը
187 նոր անդամ ընտրուելու : Եւրոպայի
մէջ թիւի կառավարութեանը դէմ քուէ
տուող ժողովականներուն ալ 168 քիւ-
րքստին ընտրուել են : Յիշեալ լրացրին
հետեւեալ կերպով կը հաշուէ նորըն-
ախ խորհրդարանին մէջ զանազան կու-
սակցութեանց ունեցած զօրութիւնը :
265 լորտ խորհրդակցութիւն կուսակց. 227
լորտ Տերպիլի կուսակց. 110 նոր բա-
րեկարգութիւններ ուզող. 53 ազատա-
միտ պահպանողական : Եւրոպայի
խորհրդարանին անդամաց թիւը 665
կըլլայ, որ մէկ աւելի է կրկին ընտրու-
թիւն մը եղած ըլլալուն պատճառաւ :

Պաղատան ապրիլ 7 թուով հե-
տեւեալ լուրը կը գրեն մայրաքաղաքին
Եւրոպայէն :

Մեր առինք թէ Պարսկային ծո-
ւածոցին մէջ պատերազմող անդիւոյ-
ւոյ Օթթոման զօրապետը մարտ 14/26
ին Պարսկ Սահմանաւ քաղաքը պո-
տերազմով առերէ : Եւրոպայեաց զօ-
րքը 4800 հոգի էին : Պարսկ խա-
նար Միրզա իշխանին բազմազան զօ-
րքը ամառը զիջեց բռնած էին եւ խիստ
վարպետ կերպով շնամ մարտիոցներ ու-
նէին :

Օթթոման զօրապետը լաստերու վը-
րայ խոշոր թիւանութիւնը դնել տալով
ծովուն կողմէն զարնել տալ սկսաւ Պար-
սից բռնած զիջեցը, եւ քիչ ժամանա-
կի մէջ Պարսից զօրքերուն մէջ այնպի-
սի սարսափ մը ձգեց որ ջերուցանի փա-
խուստ դարձան իրենց վրանները, պատե-
րազմական միջերը եւ շատ պաշար ու
17 ալ թնդանութիւնը թողելով : Եւրոպե-
ացիք զանոնք մինչեւ 4 մղոն տեղ հա-
լածեցին առանց ժամանակ տալու որ
նորէն միանան : Եւրոպայեաց կորուստը
խիստ քիչ է, եւ անմիջապէս Սահման-
քա մտան :

Չինաստանէն եկած վերջին լուրերը
կը ծանուցանեն, թէ Չինացիք իրենց
թիւանութիւնը կը շարունակեն անգղե-
ացեաց դէմ : Փետր. 23 ին անգղիական
Քոնգրէսը Չինացի 23 ին անգղիական
Քոնգրէսը Մարտ 23 քան ժամանակը չե-
նացին իրարմէն, նաւապետն ու
քաղաքի ծախսարարը սպաննելու եւ

չողենալին տիրելով այրել են : Յիշեալ
չողենալը Քոնգրէսի զօրակալ կը կրէր :
Ուրիշ անգղիական չողենալ մըն ալ մազ
մնաց նոյն վիճակը պիտի կրէր : Եւրո-
պայեացիք 432 չինացի ունէր մէջը,
որոնց ապստամբելով նաւատի մը եւ
նաւատիան երարք անգղիական իւրա-
քին : Սիւրբ մեծնայով չինացիները նա-
ւին յատակը թափեցան, ուր փորձ փոր-
ձեցին նաւը բռնելընելու : Եւրոպայեացի
մէջ 11 չինացի սպաննուեցան, 3 խոզ-
վեցան եւ 13 վերադարձան : Պարսկե-
ական Քոնգրէսը չողենալին մէջ ալ չինացիք
կրկու պաշտօնակալ սպաննեցին ու նա-
ւապետը ծովը նետեցին որ խոզվեցաւ :
Եւրոպայեացիք վրայ դադարեցան Քոնգրէ-
սը չողենալը Սիւրբ մէջ զնայ եւ չինացի
Մանտարիներէն 60 հազար տուր հա-
տուցում պահանջեց Քոնգրէսը չողենալին կու-
րուստներուն փոխարէն : Եւրոպայեացի
նայի փաճառականները վճարեցին իր
գիտարութիւնները առաջին առնելու
համար :

Չինաստանի մէջ քարոզութիւնը
նոյն հոգովնալ քարոզեցինք ամեն
ջանք ի գործ կը դնեն որ Պարսկեաց տե-
րութիւնն ալ զօրաւոր կերպով գործա-
կեց ըլլայ Եւրոպայի Չինաստանի դէմ
ընկեղ պատերազմական գործողութեան
ընդ :

Պարսկեաց տերութիւնն ալ առջի բե-
րանը ուղերէ կըսեն 6000 ցամաքային
զօրք իրենէ Չինաստան, բայց չափազանց
ծախքի կարօտ ըլլալը տեսնելով, այս
խորհուրդը ետ ձգելէ, ու միայն ծովա-
յին զօրութեամբ անգղիացեաց գործակեց
ըլլալու որոշում ըրեր է :

Եւրոպայի կառավարութիւնը կը շա-
րունակէ իր հզօր պատրաստութիւննե-
րը Չինաստանի դէմ, եւ յատուկ լրա-
զօր գեպանընտրեց ու Չինաստան խոր-
կեց լորտ Լիւնին, որուն պաշտօնը պիտի
ըլլայ պահանջել Չինաստանի կառավա-
րութեանն որ հին դաշնադրութիւնները
նորոգելին հետեւեալ չափաւորութիւն-
ներով :

1⁰. Եւրոպայեաց բացված նաւա-
հանգիստները 5 ին տեղ 9 ըլլան :

2⁰. Եւրոպայեաց ալ Քեքիկ մայրա-
քաղաքին մէջ միայն զեւթան մը ունե-
նան Ռուսիոյ նման :

3⁰. Եւրոպայեաց իրաւունք ունենան
զինուորական պահակներ հաստատել
Չինաստանի այն քաղաքներուն մէջ՝ ուր
հիւպատոս ունին :

4⁰. Եւրոպայեաց քանի մը ամառը զիր-
քեր ունենան որոնք յառաջաց որոշվելը
թուով անգղիական զօրքի պահպանվին :

5⁰. Եւրոպայեաց պատերազմական

նաւերը իրաւունք ունենան Չինաստա-
նի ամեն ծովեզերքները երկաթ նւտելու :

Եւրոպայի կառավարութիւնը լրակա-
տար իշխանութիւն տուաւ լորտ Լիւնին, եւ
Չինաստանի մէջ ըլլալիք քաղաքական եւ
պատերազմական գործողութիւնի վերա-
գոյն անօրէնութիւնը անոր յանձնեց : Եւ
պիտի որոշէ պատերազմական գործողու-
թեանը սկսիլը կամ դադարիլը, եւ միայն
ինքը պիտի թղթակցի Եւրոպայի կառա-
վարութեան հետ : Թէ որ Չինաստանի
կառավարութիւնը խաղաղական առա-
ջարկութիւններ ընէ, լորտ Լիւնին պիտի
քննէ զանոնք, ու արժանի դատած պա-
պահանք տայ :

Արաբի թէ Եւրոպայի Միացեալ-
Նահանգացի մէջ նստող անգղիական դե-
պուտ լորտ Նորիսը իր կառավարութե-
ան հրաման ընդունելու Միացեալ Նա-
հանգացի կառավարութեանն ինքերը որ
Եւրոպայի գործակց ըլլայ Չինաստան
դէմ : Եւրոպական լրագրաց մէկ քանի կը-
սեն, թէ Միացեալ Նահանգացի կառա-
վարութիւնը հաճարէ նաւախումբ մը
խրկելու Չինաստանի դէմ. ուսմը ալ
կըսեն, թէ հաճութիւն չէ տուեր :

Միջոյն մէջ գաւառին վրայ թրու-
սիոյ տէրութեան եւ Օւրիցիկայի հա-
տարակապտութեան մէջ ծագած վէճը
այս երկու տէրութեանց մէջ ուղղակի
համաձայնութեամբ մը չկրնալով վեր-
ջանալ, գործը կարգի դնելու համար
Փարիզի մէջ դուրսդրած գեպանական
ժողովը կազմող տէրութիւնները որոշե-
րն ինքիւր արդարութեամբ լուծելու կեր-
պով կարգադրութիւն մը ընել մէջերին
եւ նոյնը երկու կողման ալ ընդունել տալ :
Այլ չլին լուրերն կիսացի, որ այս մը-
տաք գեպանաժողովը ամսոյն 8/20 ին
ուրիշ կողմէն իր նախ Քոնգրէսի եւ Օւ-
րիցիկայի երեսփոխաններն ալ բայց ինչ
որոշում ընելին գեւ յայտնի չէ, եւ
մինչեւ որ գործը բոլորովին վերջանայ
ժողովին մէջ եղած խօսքերը գաղանի
պիտի մնան :

Պիլիքայի Լիւնին լրագրերը կը
ծանուցանեն, թէ Պարստագի Տանիւ
իշխանը որ ժամանակ մը Փարիզէ, Պար-
սից կառավարութեան միջնորդութեամբ
Բ. Դուրը իրեն հետ հաշտեցնելու
յանձնառու եղիւ է անոր դերադոյն իշ-
խանութիւնը ճանաչելով : Հետեւաբար
Փարիզի Օսմանեան կայսերական դեսպան
վսեմ Մէհմետ Ղէմիլ պէյին տեսու-
թեան գացել է : Այս մէջ գեպանը պատ-
շաճ ընդունելութեամբ Բ. Դուրն պա-
հանջած օրինաւոր պայմաններուն վրայ
Տանիւ իշխանին հետ խօսակցելով իշ-

խանը գոհութեամբ մէկն էր գեպանա-
տունն :

Ռուսիոյ կայսեր կըսայր Պոտոմ-
զին մեծ դուքսը ապրիլ 8/20 ին Պար-
սից թուրք նաւահանգիստը հասաւ իր
նաւախումբովը, ուր մեծ պատուով դադ-
րական իշխանութիւնները զինքն ընդու-
նեցին :

Յիշեալ կայսերազուն իշխանը թու-
րքի նաւարանն ու ծովային պատերազ-
մական պատրաստութիւնները ուշադրու-
թեամբ աչքէ անցուց : Նաւարանը մը-
տաճ ու եղած տունը նոյնպէս նաւահա-
զրասին մէջ եղած պատերազմական նա-
ւերուն այցելութիւն ըրած ժամանակը
21 ական թնդանութեամբ արձակվեցաւ :

Հայաստանի մէջ կայսերական տե-
րութեան եւ Ռուսիոյ նահանգներն ուղ-
ղող հարաբերութեան մէջ
կողմանէ ընտրված յանձնարարական
ժողովին անդամները որ քանի մը շաբաթ է
ի վեր մայրաքաղաքս եկած էին, անցեալ
շաբթուին ի վեր մայրաքաղաքս մեկնիլ
սկսան իջող լուր անկէց Պարս կըլծալու
համար, ուր պիտի ժողովին մայիսի սկիզ-
բը :

Բ. Դուրն կողմանէ այս յանձնարա-
րական ժողովին անդամ անուանեցան
Պիլիք Զիւսէյին փաշան եւ Օսման
փաշան :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եւրոպայի կառավարութիւնը մեծ
Կարգադրութիւն հրամանաւ յանձնարարական
ժողով մը կազմվեցաւ, որուն պաշտօնն
է անցեալ տարուան փետր. 6/18 ին
շնորհաւ կայսերական խաթմի-
մայրական համեմատ թանգարանին բա-
րեքս օրինաց գործադրութիւնը պատ-
րասել :

Յիշեալ յանձնարարական ժողովը
որուն անդամներն են Սամի փաշան,
Լիւնին Ա. Զիւսէյին փաշան, Միւսթաֆ
Էֆէնիյին, Սուլթանի պէյը եւ Լիւնին Էֆէն-
իյին, զանազան բարեկարգութեան պատ-
շարկութիւններն իր կայացուցին Բ. Դուրն
պաշտօնէն ժողովին, որոնք հասուն ըր-
նութենէ մը ետեւ օգոստոսի 1-ին ինքե-
րաւ իրարմէն հաւանութեամբ արժանի
եղան, եւ քիչ օրէն պիտի հրատարակվին :

Կայսերական հրամանաւ
Կարգադրութիւն մեծ Կարգադրութիւն
չիտ փաշայի որդի եւ օգոստոսի 1-ին
նախկին փեսայ վսեմափայլ Լիւնին Պա-
շայ փաշան որ թանգարանի ժողովին

Ինչպէս չտարերուն յայտնի է, մինչեւ հիմա Խարբերդու մեծ եւ բազմամարդ գաւառը՝ մէջը գտնութիւմ չորս վանքերուն բաժին ըլլալու կերպով չորս վիճակի բաժնրկում էր։ Այս բաժանումը դաւառին ժողովուրդը մասն մասն գտափելու եւ հետեւադաշ կըրքեմն ալ անմիադանու իշխան ու պաւառապետ իշխան առկիթ ըլլալով, Ամենապատիւ Արքայան Պատմութեան Զարգացման Կոմիտէի մէջ խորհրդակցութեամբ որոշեց Խարբերդու գաւառին եւ վերոյիշեալ չորս վանքերուն հօգեւոր կառավարութիւնը մէկ առաջնորդի մը յանձնել, եւ այս պաշտօնին արժանի դատավեարձ արժանապատիւ Տ. Յարութիւն Ա. եհաւ պետեան ծաղկաբույսութեամբ տնտեսական, քաղաքական, քաղաքական եւ ուսումնական անձն մը ըլլալով, Խարբերդու հայ ժողովրդեան բաժնորդութեամբ ու մասնադասական եւ բարոյական դարգաշմանը ջանաբեր ըլլալուն տարակոյս չունինք։

Լսոնց առաջին գործը եղաւ դպրա-
տուն մը բանալ, եւ առ այժմ Հասարակ
ընթերցման գրի եւ ձայնաւորի փարձա-

Լեւեւեալ նստակի Սուրբ Փրկչի
աղբային հիւանդանոցին եւ վարժարա-
նին յիշատար շահաւետ անդիկութիւններ,

«Կեչպէս որ Ձեր պատուական լրագրոյն էջերը ամէն տառն անձկանօք կը փութան որ եւ է ազգային ուրախտոխիթ լըւերեւուն աւետադար մը ըլլալ, որով եւ ամէն ազգայնոց ուշադրութիւնը իրաւամբ դրաւելով սակիթ տուած է միշտ այսպիսի անդիկութիւնները Ձեզն տալը պատիւ սեպել, ահա նովին իսկ ոգւով շարժեալ, կը փութամ յարգութեանդ ծանուցանել՝ որ Ըզգային Գերագոյն եւ Տնտեսական Ժողովները, Հիւանդանոցի վերաբերեալ անօրինութեանցը վրայ յատկապէս խորհել ուղեւով, ապրիլ ութնին Օտտիկ երկուշաբթի օրը, Սրբազան Պատրիարք Հայրերնիս ու Ժողովական ապաները Սուրբ Փրկչի վանուցս մէջ նիստ մը ընկլու վիճ հաճութեամբը եւ կան, ու խղճալն աղքատացալ մեծ հացկերոցի մը ըջին, ծախքը մեծապատիւ աղաները վճարելով. եւ խորհուրդի նստելէն քիչ մը ետքը ելան, եւ ամէն կողմ՝ զատ զատ պորտակով, բոլոր մարութիւնները՝ կարգը ու կանոնը մանրամասն հետաքրքրութեամբ նայելէն ետեւ, դպրոց ելան. ուր ստիպեալ մասնաւոր քննութեամբ մը աշակերտաց կրութիւնները եւ դասերնին աչքն անցուցին. ու ընդ գոհացուցիչ պատասխանները, ու քիչ առնին մէջ առաջ եկած արդիւնքները, Մարին Սրբապետութեան, եւ մեծապատիւ ազգասէրներուն անկասպաճելն ապացոյց մը տուին, որ այս դրութեամբ քիչ ժամանակի մէջ շատ պոռւգներ պիտի կրնան քաղել իրենց սնգուղախնոյն խնամօքը տակ փթթող այս նորատունկ պարսկէս. որով եւ հայրենեաց մեծ փառք ու պատիւ պիտի կրնալ ըլլալուն յոյսն ալ իրօք ամենուն սրտին արդարութեան դուռները զարկաւ : Բնեւած դրութիւններուն շատաբը, ժանաւանդ Տառուցիւնը Ըմենադատելը : Սերաւ Սրբառն Ռաբէլ Երեւանի մահու անդ փայտնին

**P
U
B
L
I
C
A
T
I
O
N**

ՅԵՈՒԴԱԿԱՆ ԵՐԵՄԻՆԻՑԻՆ

Սինդիգան կը պատրաստէինք մեր գրիչը՝
Պապզիոյ անուանի եւ քաղցածաշուի նեխտան
հերանը² վայոյք ծաւալու մեր աղբայնոց գինեգոր-
ծութեան վերաբերելու օգտակար եւ հետաքրքրե-
լիս տեղիէր վաճառքի հաղորդել, նկարագրել
Սեպտեմբր աւազածն անօթ գինիներուն կամ ինչ-
պէս կրօնէր դէպքէնքան (շաթօ) պատրաստա-
կան միջոցները, հրաւիրել կարգավ մեր համալս-
նոց մտք մեր հետ ձեռնել Շաթօ 1 ափիթի,
շաթօ Սաւոյեի, շաթօ 1 ափեռի, շաթօ 1 է-
նալիկի, Պառն Սաւոյեի, 1 ալաւանի, Պառն 1
աւոյեի, Բալմիսի շոտմարաններուն մէջ եւ ծա-
ւալել Մեկէ երթալ Սօթեանի մէջ ալ 1 իւրա-
նա Պառնիկն իրէմի Պառնիկ, որուն ճերմակ
գինիին հետաւոր երկիրներն անգամ մեծ համար
կրնայ իջաւամբ, ծաւալուր 1847 թուականի [թիւ]
որուն շինէն մինչեւ հօրիւր զհետեւին կը ծախ-
վի եւ այնչափ հազուադիւրս եւ որ պատուաւոր
յանձնադրուր թիւններով միայն Կառնուր Մեկէ
ալ Շ ածարանի նախ իրի քաղաքին մէջ հերա-
ւոյ Ս. Էադուր Արիւնի ուշեղծութեան պիտի
երթայինք, վասն զի հոն կը գտնուին խիստ

* «Եկառաւ կամ՝ Եկեթաւ շատաւածոց
մմած գինիին կրօնն . առ բառէն ծիշտ նշանակու-
մի իւնը սենցոյց . հայերէն բառ մը չգտնե՞լուս ,
այն կը գործածենք :

[illegible]

* ԹԱԿԷԱՆ ԹՅՈՐԵԼԻ զԻՆԻՒՆ ԻՍԿ ԵՆ ԻՍԿ ԱՅ-
ԵՆԱՆՆԵՐԸ ՀԱՆՈՐ ԱՐԻՄԱԻ ԺՋ ԵՆ, ԲԱՅՅ ԽՈՆ-
ԷՐԵԼԻ ՏՈՍ ԲԱՆԻ ԺՐ ԽԱՐԵԼ Կ ԳԼՐ ԱՅՍ ՈՆ ՈՒՂԻՐ
Ի ԲԱՆԻՆ ՍԻՃ ԵՄՋՈՂԱԲ ԵՆԱԲ:

դրանակ Վաղղից մեկնուղևարելնր,էինք տա-
կաւն ըսնխաղղին հիւանդութեան Պօլսոյ մէջ
տօնելուն տրամաւիշ գութը, կուրամանայնք
որ համատարած տխր կտարած չէ ըրեր տոտա-
կն մեր հայերնայս այդեկաններունմէջ, ուստի
մեզմէլ առաւ կը խարկենր խաղղին ընդդ տե-
տաններէն որ վերձ բլուսին Պօլսոյ շընխայրը,
որպէս զի օր մ'ալ Էքսպոզիցիամմանպատահան
դիկիններ կորենանը ընեն, ինչու որ խաղղը Է-
քսպոզիցիոն բոյս է, հայտատարն ըրէք, որ անշուշտ
կրնայ զընեաւ ըր տանն յապիշմիւնները եւմէ
պղէկ մշակուիւ Էքսպոզիցիոն պտտատուութիւն-
ները զորձամքին: Եւազ, այս դածան հիւան-
դութեան, վերջայտնն կ'երկնու ա տրերուն
համար՝ քաղցր յայտնեալ կատարումը առ այժմ
անկտայն է, բայց զանոր վայելելու համար պար-
տիք հիմակուց աշնասիկ այգեհատաներնուս վե-
պէնն փառանք Ոչխոփոխալիցը քօղը, դեղ-
թմանն փառնիկ անոր թուանքը փոշին զեմ:
Ձեզն Վագրկոյ, Էնդրկոյ, Խաղղի, Սպանի, Սպանի
մէջ այս բանին շատ աշխատեցան, երեսնել դի-
տաններ յապիպէս զըտեցան այս ամենհար-
կաւր քիւտին վայրը: Էքսպոզիցի ըտտարեալ
նորալմիւնները, դիտելծանը Մէկենտական
Էնկերոլ թիւները այս թմանայն յոյժեղը հա-
նը ծանրագին պարզեւներ, դրամական եւ պտա-
տար նուերներ խառնեցան եւ կատարելին Մա-
տաւան: Վաղղից աղերս թիւնը եւ ֆայրիզը
որպտահան* եւ երկրորդտարան լրամանները
շանաղը եղան իրենց առտուածնունք թեմարն

* Իւրախութեամբ Տղօր ընկերութիւնը (Սօ-

[illegible]

1788թ. Վաղդիկ	1,555,473	Հեքիմապետի ունեւոր
1808թ.	1,613,939	" "
1829թ.	1,993,307	" "
1849թ.	2,192,939	" "

Դէս արդարեւ, անհաւատարմ պիտի երեւային այս
հեմախուրթեան այս արդարեւայ, յառաջդի-
մեւիւիւր եւ ընդարձակութիւնը իմ էօր Պապղիկ
եղբոր եւս վիճակը պահանջ արեւգրութիւնն
էն չէ հաւատարմ այս պնծմանս թիւրեւ, ու
սով անտեսելն են: Ըստ դիմատար լաւմանն
էն մէկը Պապղիկը ընկնէրուն տարուէ տարի հե-
ռուր երկիրները ստացած պատիւը եւ ընդուն-

[illegible]

